

Standartinis Eurobarometras 88

Standartinis Eurobarometras

VISUOMENĖS NUOMONĖ EUROPOS SAJUNGOJE

LIETUVA

<http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion>

Šį tyrimą užsakė ir koordinavo Europos Komisijos Komunikacijos generalinis direktoratas.

Ši ataskaita buvo parengta Europos Komisijos atstovybei Lietuvoje.

Ataskaitos autorius dr. Mindaugas Degutis.

TURINYS

Įvadas	1
I. Situacijos vertinimas	3
1 <i>Pasitenkinimas gyvenimu</i>	3
2 <i>Artimiausių 12 mėnesių lūkesčiai</i>	3
3 <i>Svarbiausios problemos Lietuvoje ir ES</i>	4
4 <i>Pasitikėjimas institucijomis</i>	6
5 <i>Pasitikėjimas įvairiais informacijos šaltiniais</i>	6
II. Požiūris į Europos Sąjungą ir jos politikos prioritetus	8
1 <i>Europos Sąjungos įvaizdis</i>	8
2 <i>Svarbiausi narystės ES rezultatai</i>	8
3 <i>Požiūris į eurą kaip vieningą Europos valiutą</i>	9
4 <i>Požiūris į migraciją</i>	10
5 <i>ES energetikos politikos prioritetai</i>	11

ĮVADAS

2017 m. lapkričio mėnesį visose 28 Europos Sąjungos valstybėse narėse vykdytas standartinis Eurobarometro tyrimas. Ši ataskaita yra skirta pagrindiniams studijos rezultatams apžvelgti.

Ataskaitoje Lietuvos piliečių atsakymai į pagrindinius tyrimo klausimus yra analizuojami ir lyginami su visų 28 Europos Sąjungos valstybių narių piliečių atsakymų vidurkiais. Be to, pateikiamas kai kurių klausimų palyginimas su ankstesniųjų tyrimų duomenimis ir analizuojami įvairių socialinių ir demografinių respondentų grupių apklausos rezultatai. Tyrimo metu visoje Lietuvoje buvo apklausti 1013 respondentų, Lietuvos Respublikos piliečių. Respondentų (amžius – 15 metų ir vyresni) atranka buvo vykdoma taikant atsitiktinės-tikimybinės atrankos metodą; ji reprezentuoja visų Lietuvos piliečių nuomonę. Apklausa buvo vykdoma personalinio interviu būdu respondento namuose naudojant CAPI (*Computer Assisted Personal Interviews*) sistemą. Apklausa vykdyta 2017 m. lapkričio 5 – 14 d. Tyrimo klausimynas ir techninė informacija apie tyrimą pridedami kaip šios ataskaitos priedai.

Šioje ataskaitoje analizuojami tik dviejų visos apklausos temų – esamos situacijos bei ateities lūkesčių ir požiūrio į Europos Sąjungą – duomenys. Kitus šios apklausos rezultatus galima rasti interneto svetainėje adresu

<http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/index#p=1&instruments=STANDARD>

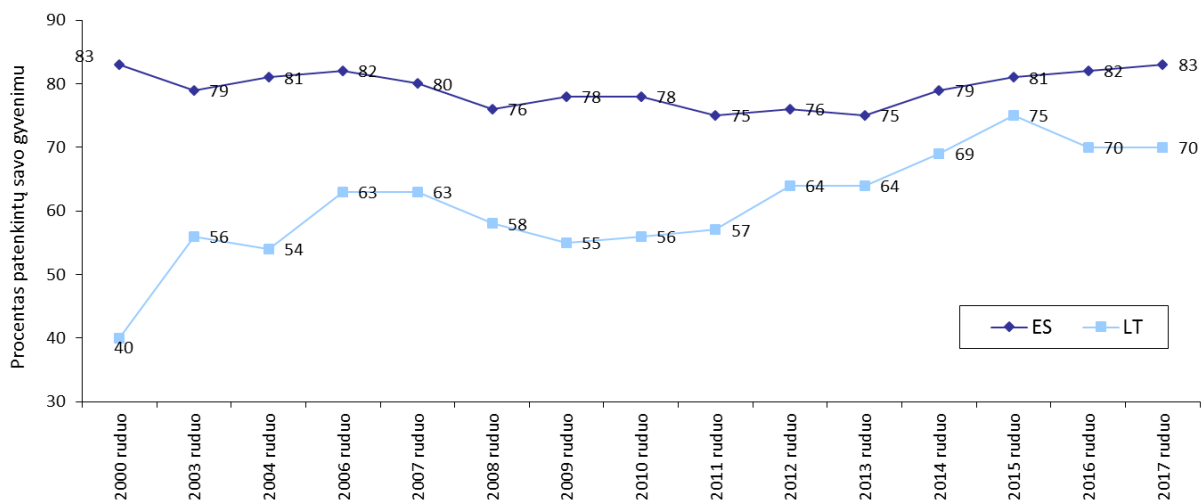
I. SITUACIJOS VERTINIMAS

1 Pasitenkinimas gyvenimu

Dvejus metus Lietuvoje kilęs pasitenkinimo savo gyvenimu rodiklis 2017 m. rudenį liko toks pats kaip ir prieš metus. Šiuo metu 70 proc. Lietuvos piliečių yra patenkinti savo gyvenimu (žr. 1 diagramą).

Atotrūkis nuo ES vidurkio per metus liko beveik toks pats - 13 procentinių punktų (toliau p.p.).

Diagrama Nr. 1. Pasitenkinimo savo gyvenimu tendencijos

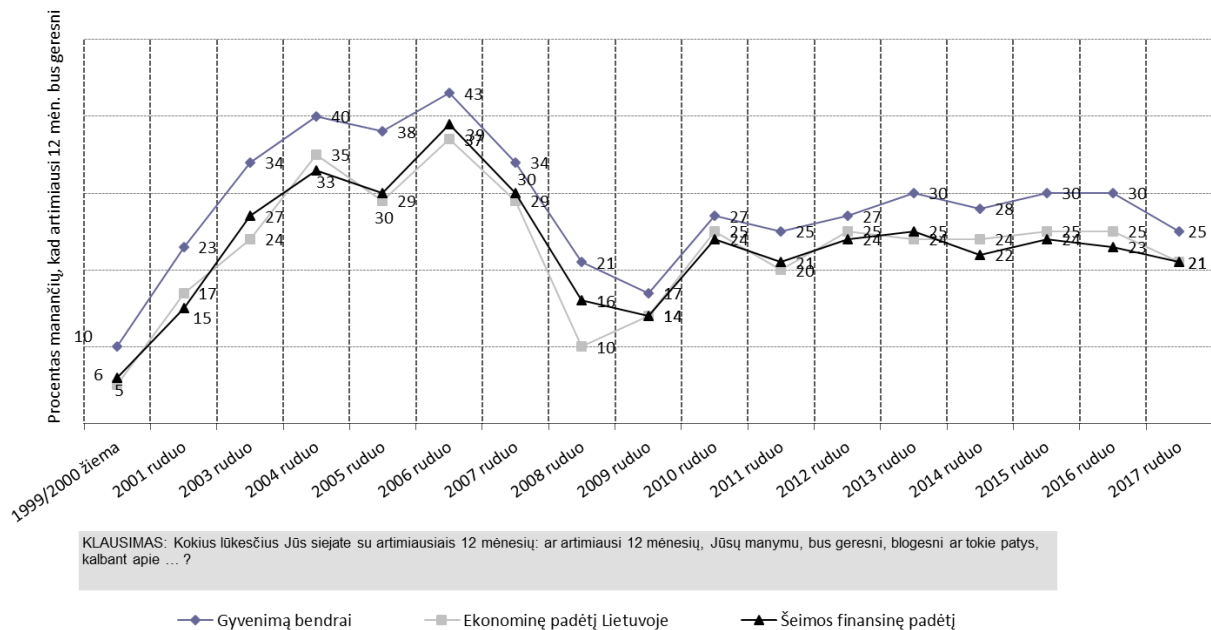
KLAUSIMAS: Apskritai Jūs esate labai patenkintas, patenkintas, nepatenkintas ar labai nepatenkintas gyvenimu, kurį dabar gyvenate ?

Šiuo rodikliu Lietuva vis dar atsilieka nuo beveik visų artimiausių kaimynų: Lenkijoje yra 85 proc. patenkintų gyvenimu piliečių, Estijoje – 81 proc., tik Latvijoje šiek tiek mažiau nei Lietuvoje – 69 proc. Mažiau nei Lietuvoje patenkintų gyvenimu piliečių yra Bulgarijoje, Graikijoje, Italijoje, Kroatijoje ir Rumunijoje. Tradiciškai labiausiai patenkinti gyvenimu yra Danijos piliečiai (97 proc. patenkintųjų). Tik vienu ar pora procentinių punktų nuo jų atsilieka Švedijos, Nyderlandų, Airijos piliečiai.

2 Artimiausių 12 mėnesių lūkesčiai

Ateities lūkesčiai keletą metų buvę stabilūs, per pastaruosius metus smuktelėjo žemyn. **Per metus manančiųjų, kad artimiausi 12 mėnesių bus geresni tiek apskritai imant, tiek finansiniu bei ekonominiu aspektais, sumažėjo 2 – 5 p.p. (žr. diagramą Nr. 2).** Tai žemiausias rodiklis nuo 2011 metų.

Diagrama Nr. 2. Ateities lūkesčių dinamika

Visoje Europos Sąjungoje yra šiek tiek daugiau piliečių (30 proc.) nei Lietuvoje, kurie mano, kad gyvenimas apskritai per artimiausius 12 mėnesių bus geresnis. Daugiausia tokių piliečių yra Estijoje, Prancūzijoje, Latvijoje, Jungtinėje Karalystėje, Švedijoje, Maltoje, Suomijoje ir Airijoje. Jose daugiau nei trečdalis piliečių yra nusiteikę optimistiškai. Prasčiausi lūkesčiai ateities atžvilgiu yra Austrijoje ir Graikijoje: mažiau nei penktadalis jų piliečių nusiteikę sulaukti geresnių metų. Pastarojoje šalyje tokie lūkesčiai vyrauja jau beveik 10 paskutiniųjų metų.

3 Svarbiausios problemos Lietuvoje ir ES

Atskirų Europos Sąjungos valstybių piliečiai labai skiriasi tuo, kokias problemas laiko svarbiausiomis savo šalyje. **Daugiausia Lietuvos piliečių svarbiausia problema laiko infliaciją (65 proc., žr. lentelę Nr. 1). Ji savo svarba labai išsiskiria iš kitų sričių. Toliau svarbos sąrašė taip pat rikiuojasi sritys, susijusios su ekonomika ir gyvenimo lygiu: nedarbas, mokesčiai, bendra ekonominė padėtis, pensijos.** Tik po jų yra minimos imigracijos, sveikatos apsaugos, švietimo sistemos. Tiesa, klausimyne nebuvo minimos sritys, kurios ko gero būtų ypač svarbios Lietuvai, pvz.: krašto gynyba arba emigracija.

Palyginti su 2016 m., **Lietuvoje padidėjo infliacijos svarba,** kurią svarbia laiko 14 p.p. daugiau piliečių nei prieš metus. Šie skaičiai neabejotinai atspindi realią situaciją, t.y. didelę realią infliaciją Lietuvoje. 2018 prognozė šiuo požiūriu Lietuvos piliečiams taip pat nežada nieko gero.

Visų kitų sričių svarba, Lietuvos piliečių akimis, nepakito ar net šiek tiek sumažėjo. Vienintelė sritis, kurios svarba truputį padidėjo, yra sveikatos ir socialinė apsauga. Be abejo, ši sritis pastaruoju metu (o ypač svarstant biudžeto klausimus) sulaukia gana daug dėmesio.

Lentelė Nr. 1. Svarbiausios problemos šalyje

	Lietuva 2017 ruduo	Lietuva 2016 ruduo	ES – 28* 2017 ruduo	ES – 28* 2016 ruduo
Kylančios kainos, infliacija	65%	51%	17%	15%
Nedarbas	23%	26%	25%	31%
Mokesčiai	20%	20%	7%	7%

Ekonominė padėtis	18%	19%	16%	19%
Pensijos	17%	21%	14%	15%
Sveikatos ir socialinė apsauga	15%	13%	20%	18%
Imigracija	10%	15%	22%	26%
Švietimo sistema	9%	9%	11%	10%
Valstybės skola	5%	8%	9%	10%
Nusikalstamumas	5%	6%	12%	11%
Būstas	2%	3%	10%	7%
Aplinkos apsauga, klimatas, energetika	1%	2%	10%	7%
Terorizmas	0%	1%	16%	14%

KLAUSIMAS: Kokios dvi svarbiausios problemos šiuo metu iškyta Lietuvai?

*PASTABA: Kitų šalių piliečiams užduodamas klausimas apie jų šalį.

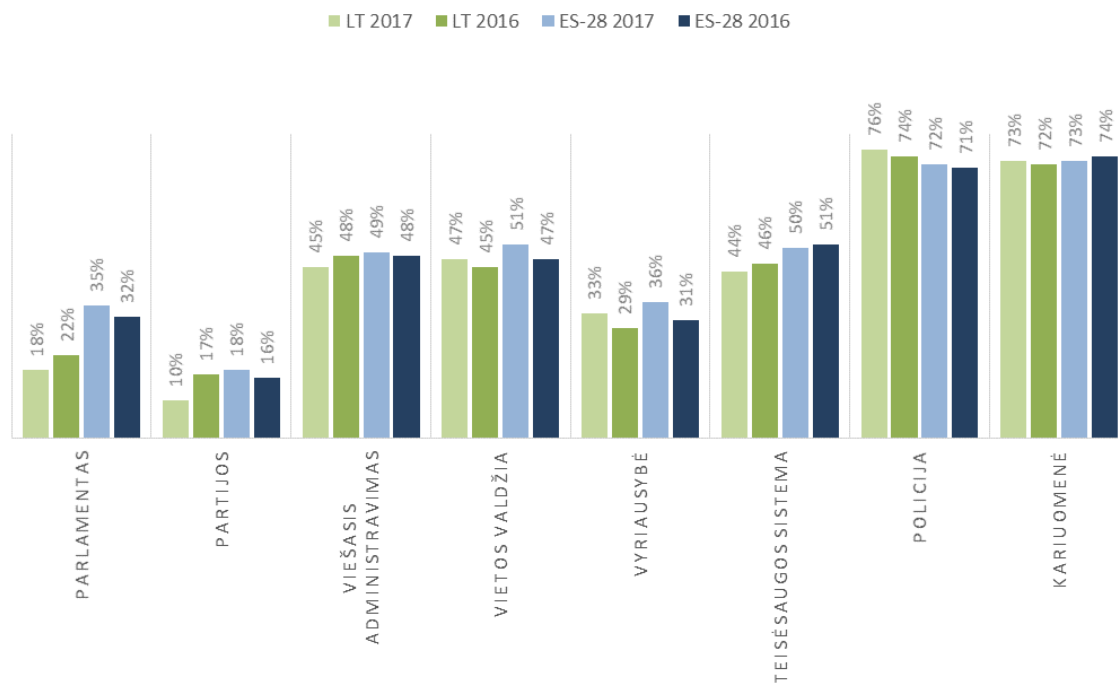
Visoje Europos Sąjungoje aktualiausia problema lieka nedarbas. Tačiau tiek jos, tiek imigracijos svarba per metus sumažėjo keletu procentinių punktų. Aktualiausias jis tokiose šalyse kaip Graikija, Ispanija, Kroatija, Slovėnija, Kipras, kuriose daugiau nei pusė ar beveik pusė piliečių teigia, kad tai svarbiausia problema šalyje. Imigracija visos ES mastu yra antra pagal svarbą problema. Ši problema ypač aktuali arba tose šalyse, kurios su ja tiesiogiai susidūrė kaip tarpinės imigrantų stotelės, arba turtingose šalyse. Vokietijos, Danijos, Švedijos, Nyderlandų, Austrijos, o taip pat Italijos, Maltos piliečiai mano, kad ši problema yra labai aktuali jų šalims.

Beje, paklausti, o kokios problemos yra pačios aktualiausios visos ES mastu, tiek Lietuvos piliečiai, tiek visos ES piliečiai pirmiausia minėjo dvi: terorizmą (55 proc. Lietuvoje ir 38 proc. vidutiniškai ES) ir imigraciją (40 proc. Lietuvoje ir 39 proc. vidutiniškai ES). Pastarosios svarba per metus šiek tiek sumažėjo, o terorizmo – dar padidėjo.

4 Pasitikėjimas institucijomis

Lietuvos piliečių pasitikėjimas valstybės institucijomis yra labai panašus į visos Europos Sąjungos piliečių pasitikėjimo vidurkius. Labiausiai pasitikima yra policija ir kariuomenė (atitinkamai 76 ir 73 proc. piliečių teigė, kad jie linkę pasitikėti šiomis institucijomis, žr. diagramą Nr. 3). Per metus pasitikėjimas šiomis institucijomis pakilo dar vienu – dviem procentiniais punktais. **Pasitikėjimu teisėsaugos institucijomis požiūriu gerokai lenkiame beveik visas naujasias ES nares iš Rytų ir Centrinės Europos.** Didesnis pasitikėjimo lygmuo tėra Estijoje, Čekijoje ir Vengrijoje. Visose kitose šalyse – jis gerokai mažesnis.

Diagrama Nr. 3. Pasitikėjimas įvairiomis institucijomis

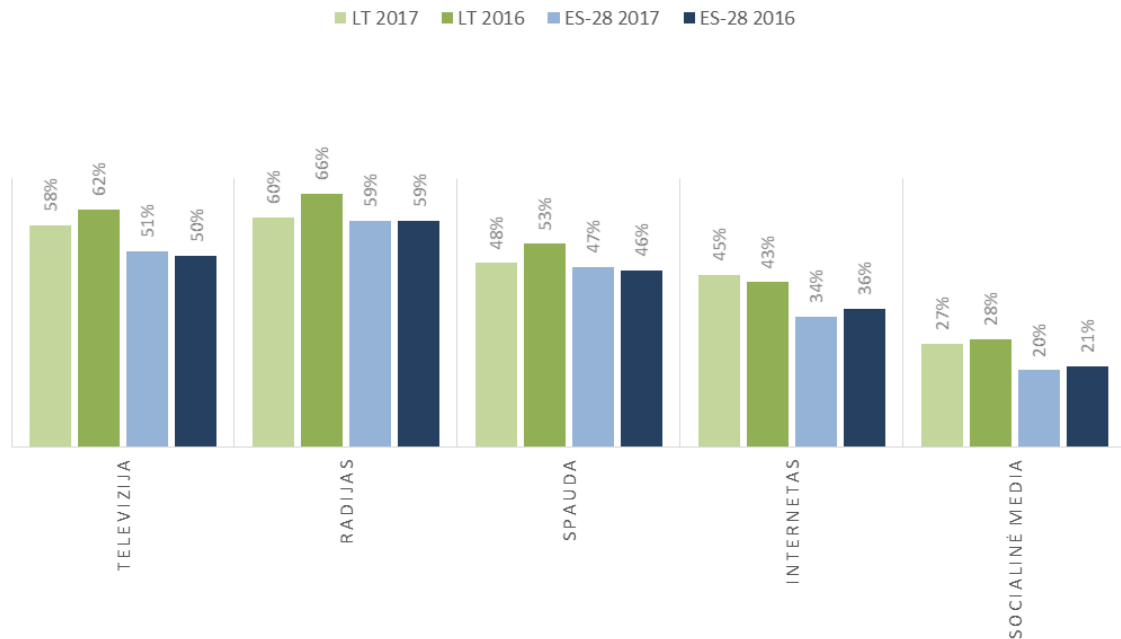
Tradiciškai mažiausiai pasitikima partijomis ir parlamentu (atitinkamai 10 ir 18 proc.). Per metus nuo naujojo Seimo išrinkimo pasitikėjimas šiomis institucijomis truputį sumažėjo. **Tačiau pasitikėjimas vyriausybe, vietos valdžia per pastaruosius metus net padidėjo ir yra tokio paties lygmens kaip ir ES vidutiniškai.**

5 Pasitikėjimas įvairiais informacijos šaltiniais

Labiausiai patikimi informacijos šaltiniai tiek Lietuvos piliečių, tiek ir visų europiečių manymu, yra radijas ir televizija (Lietuvoje jais pasitikimi atitinkamai 60 ir 58 proc. apklaustųjų, o visoje ES vidutiniškai – 59 ir 51 proc.; žr. diagramą Nr. 4). Taip pat daug piliečių pasitiki spauda (Lietuvoje pasitiki 48 proc., o ES vidutiniškai – 53 proc. apklaustųjų). Pasitikėjimas „tradicinės“ žiniasklaidos priemonėmis Lietuvoje ir toliau po truputį smunka. Internetu pasitiki 45 proc. Lietuvos piliečių ir tai vienintelis informacijos šaltinis, pasitikėjimas kuriuo per pastaruosius metus padidėjo. Tai vienas aukščiausių rodiklių visoje ES, kur vidutinis pasitikėjimas

Šiuo informacijos kanalu yra 34 proc., o labiausiai juo pasitikima Lenkijoje, Čekijoje, Portugalijoje, Graikijoje. Vienintelė šalis, kur internetu yra pasitikima labiau nei televizija ar radiju, yra Graikija. O pasitikėjimas interneto socialiniais tinklais visoje ES yra pats mažiausias iš visų informacijos kanalų. Vidutiniškai ES tik 20 proc. apklaustųjų teigė pasitikį jais (labiau pasitiki jaunesni žmonės). Lietuvoje jais pasitiki 27 proc. piliečių.

Diagrama Nr. 4. Pasitikėjimas informacijos šaltiniais

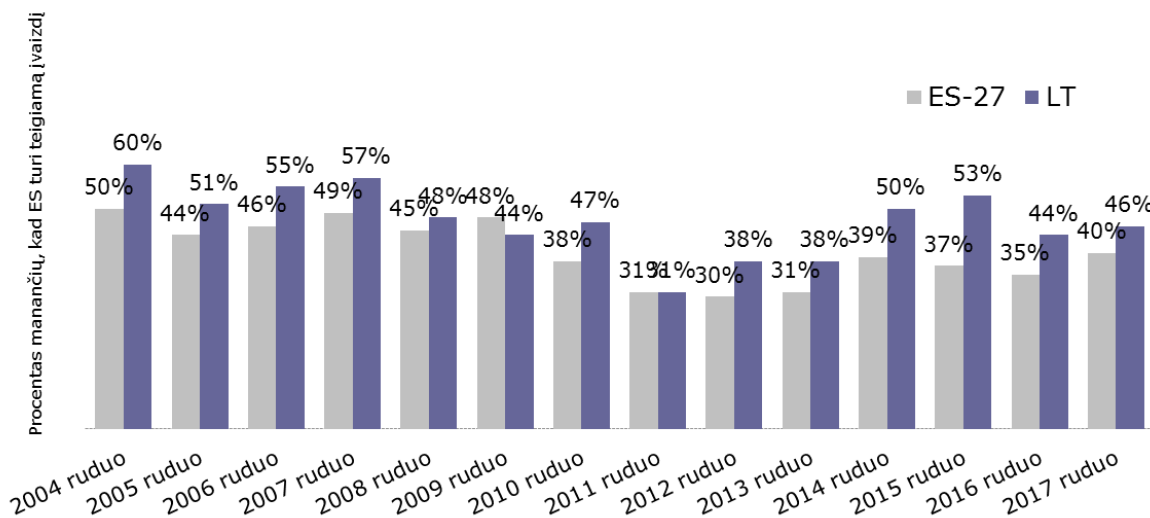
O pasitikėjimas interneto socialiniais tinklais visoje ES yra pats mažiausias iš visų informacijos kanalų. Vidutiniškai ES tik 20 proc. apklaustųjų teigė pasitikį jais (labiau pasitiki jaunesni žmonės). Lietuvoje jais pasitiki 27 proc. piliečių.

II. POŽIŪRIS Į EUROPOS SĄJUNGĄ IR JOS POLITIKOS PRIORITETUS

1 Europos Sąjungos įvaizdis

Per pastaruosius 12 mėnesių Europos Sąjungos įvaizdis mūsų šalyje pagerėjo 2 p.p. Šiuo metu 46 proc. Lietuvos piliečių teigia, ES turi teigiamą įvaizdį. ES įvaizdis pagerėjo ir visoje Europos Sąjungoje vidutiniškai, ir sakančių, kad ES įvaizdis yra teigiamas, padaugėjo nuo 35 proc. iki 40 proc. apklaustųjų.

Diagrama Nr. 5. Europos Sąjungos įvaizdis

KLAUSIMAS: Apskritai kalbant, Europos Sąjunga Jums sukuria labai teigiamą, gana teigiamą, neutralų, gana neigiamą ar labai neigiamą įvaizdį?

Daugiausia gyventojų, kuriems ES įvaizdis yra teigiamas, yra Lenkijoje, Portugalijoje, Airijoje, Bulgarijoje, Liuksemburge. Šiose šalyse teigiančių, kad ES įvaizdis yra teigiamas, yra daugiau nei pusė visų piliečių. Prasčiausias ES įvaizdis yra Graikijoje, kur mažiau nei ketvirtadalis apklaustųjų teigė, kad maną, kad jis yra teigiamas. O Austrijoje, Čekijoje, Kroatijoje, Latvijoje apie trečdalį visų gyventojų tvirtina, kad ES įvaizdis yra teigiamas.

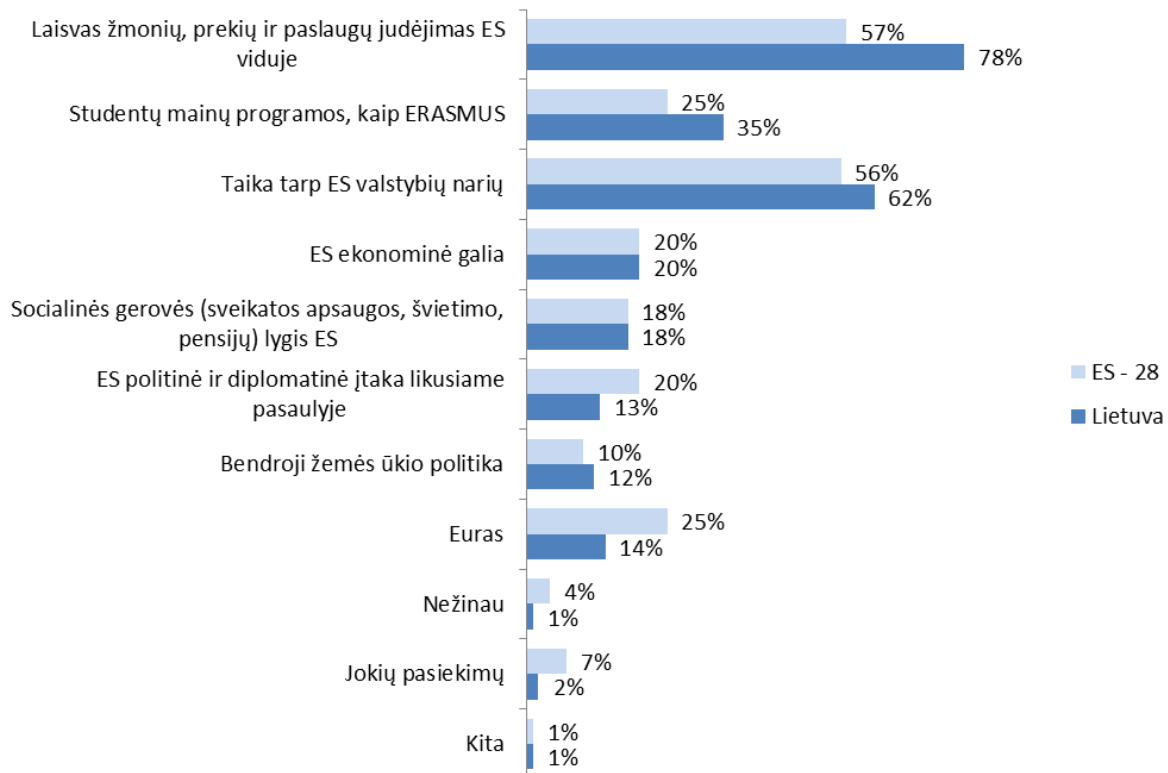
2 Svarbiausi narystės ES rezultatai

Šiame Eurobarometro tyrime respondentai buvo prašomi pasakyti, kas, jų manymu, yra pagrindiniai Europos Sąjungos pasiekimai. **Beveik trys ketvirtadaliai Lietuvos piliečių kaip svarbiausią ES pasiekimą paminėjo laisvą žmonių, prekių ir paslaugų judėjimą ES viduje. Tai svarbiausias ES pasiekimas ir vidutinio ES piliečio manymu (žr. diagramą Nr. 6).** Taika tarp ES valstybių yra antrasis svarbiausias rezultatas tiek anot Lietuvos, tiek visos ES piliečių. **Ketvirtadalis europiečių vienu pagrindinių ES teigiamų rezultatų laiko eurą.** Ir nors dauguma Lietuvos piliečių pritaria vieningai ES valiutų sąjungai (žr. diagramą Nr. 7 tolesniame skyrelyje), teigiančių, kad euras yra vienas pagrindinių teigiamų ES pasiekimų, tėra 14 proc. (2015

m. pavasarį buvo 21 proc.). Šiuo atveju, greičiausiai, matome skirtumą tarp įsitikinimo, kokie turėtų būti sąjungos principai, ir konkretaus šių principų taikymo šalyje rezultato vertinimo.

Net 7 proc. europiečių vidutiniškai mano, kad ES neturi jokių teigiamų rezultatų, o Lietuvoje taip galvojančių tėra 2 proc.

Diagrama Nr.6. Pagrindiniai ES pasiekimai

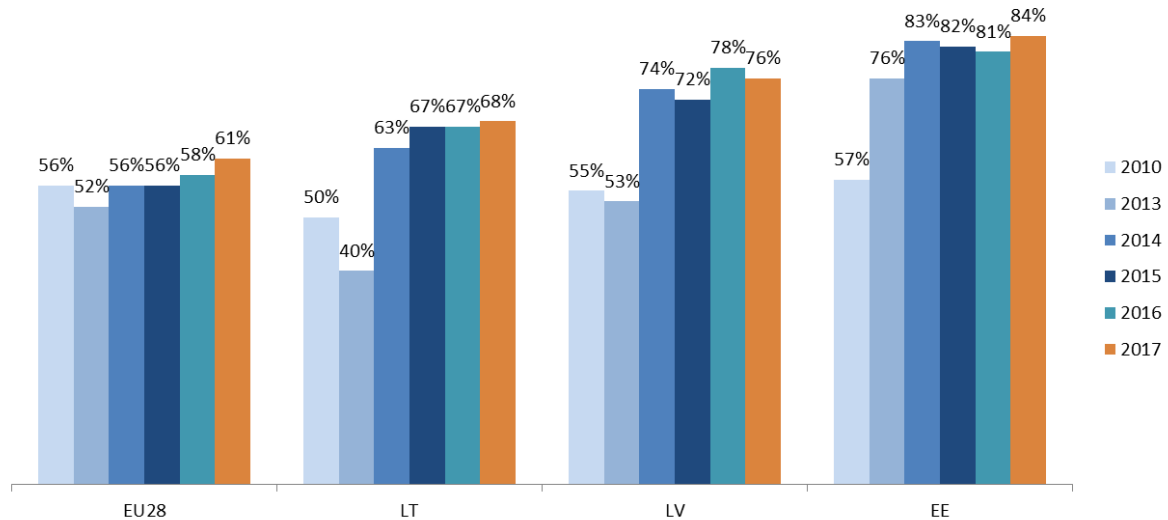

Mažiausiai laisvą žmonių, prekių ir paslaugų judėjimą laikančių teigiamu ES rezultatu yra Prancūzijoje, Maltoje, Italijoje, Austrijoje ir Jungtinėje Karalystėje. Šiose šalyse tik apie pusė (ar šiek tiek mažiau) piliečių paminėjo tai, kaip teigiamą ES rezultatą. Eurą kaip teigiamą ES rezultatą dažniausiai iš visų minėjo airiai, belgai, Liuksemburgo ir Maltos gyventojai bei slovėnai ir slovakai. Daugiausiai nematančių jokių ES pasiekimų yra Graikijoje (16 proc.), Jungtinėje Karalystėje (13 proc.) ir Italijoje (11 proc.).

3 Požiūris į eurą kaip vieningą Europos valiutą

Kaip ir kiekviename Eurobarometro tyrime šįkart respondentų buvo klausama, ar jie pritaria Europos ekonominei ir pinigų sąjungai su bendra valiuta euru. Apklausos rezultatai rodo stabiliai aukštą Lietuvos piliečių pritarimą tokiai sąjungai. **Po euro įvedimo 2015 m. du trečdaliai Lietuvos piliečių pritaria šiam ES prioritetui. Pritariančiųjų skaičius Lietuvoje pradėjo kilti pasiruošimo euro įvedimui laikotarpiu ir lieka stabilus jau trejus metus.**

Diagrama Nr.7. Pritarimas Europos pinigų sąjungai su vieninga valiuta euru

Dar aukštesnį ir taip pat stabilų pritarimą tokiai sąjungai mes matome kitose Baltijos šalyse. Ten taip pat, įvedus eurą, šalių piliečių pritarimo pinigų sąjungai Europoje skaičius pakilo ir lieka faktiškai nekintantis jau daugelį metų.

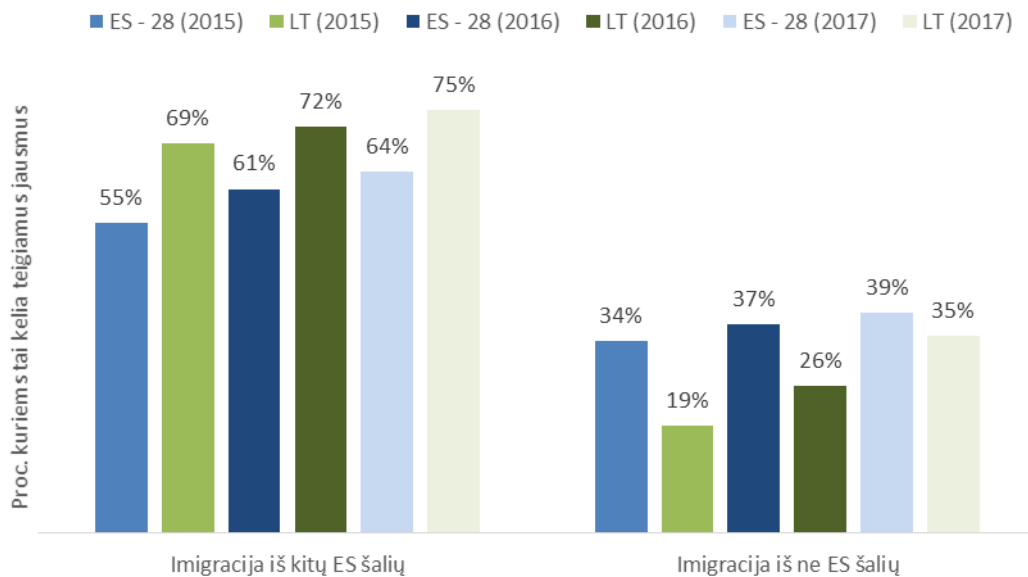
Iš eurą turinčių šalių, mažiausiai pritariančių pinigų sąjungai yra Italijoje, Kipre ir Graikijoje. Tarp šalių, kuriose neįvestas euras, daugiausiai pinigų sąjungai pritariančių yra Vengrijoje ir Rumunijoje (po 57 proc.). Visoje ES vidutiniškai pritariančiųjų sąjungai procentas pastaruosiu metu po truputį didėja: per pastaruosius 4 metus jis padidėjo nuo 52 iki 61 proc.

4 Požiūris į migraciją

Eurobarometro tyrime buvo keletas klausimų apie požiūrį migraciją. Apklausos rezultatai rodo, kad **dauguma ES piliečių gana teigiamai vertina imigraciją iš kitų Europos Sąjungos šalių ir gerokai mažiau teigiamai – imigraciją iš trečiųjų šalių** (žr. diagramą Nr. 8). 75 proc. Lietuvos piliečių teigia, kad imigracija iš kitų ES šalių kelia teigiamus jausmus. **Kad tokius pat jausmus kelia ir imigracija iš ne ES valstybių narių, teigia 35 proc..** Tiesa, per metus tokių piliečių Lietuvoje padaugėjo net 9 p.p. Visoje Europoje vidutiniškai beveik du trečdaliai piliečių teigiamai žiūri į migraciją iš kitų ES šalių, o 39 proc. – į migraciją iš ne ES šalių. Abiem atvejais matome gerėjančios nuomonės tendenciją visos ES mastu.

Imigracija iš kitų ES šalių daugiausiai teigiamų jausmų kelia Airijos, Liuksemburgo, Švedijos piliečiams. Jose daugiau nei 8 iš 10 apklaustųjų vidinė migracija kelia teigiamus jausmus. Mažiausiai teigiamų jausmų kyla Italijos, Kipro ir Slovakijos piliečiams: jose mažiau nei pusei gyventojų tai kelia teigiamus jausmus. Imigracija iš trečiųjų šalių daugiausiai teigiamų jausmų kelia Ispanijos, Liuksemburgo, Jungtinės Karalystės, Airijos, Švedijos piliečiams. Jose daugiau nei pusė apklaustųjų teigė, kad migracija iš trečiųjų šalių jiems kelia teigiamus jausmus. Mažiausias procentas piliečių, kuriems tai kelia teigiamas emocijas, yra Latvijoje, Estijoje, Vengrijoje, Čekijoje, Slovakijoje (visur mažiau nei 20 proc.).

Diagrama Nr. 8. Požiūris į migraciją, proc.

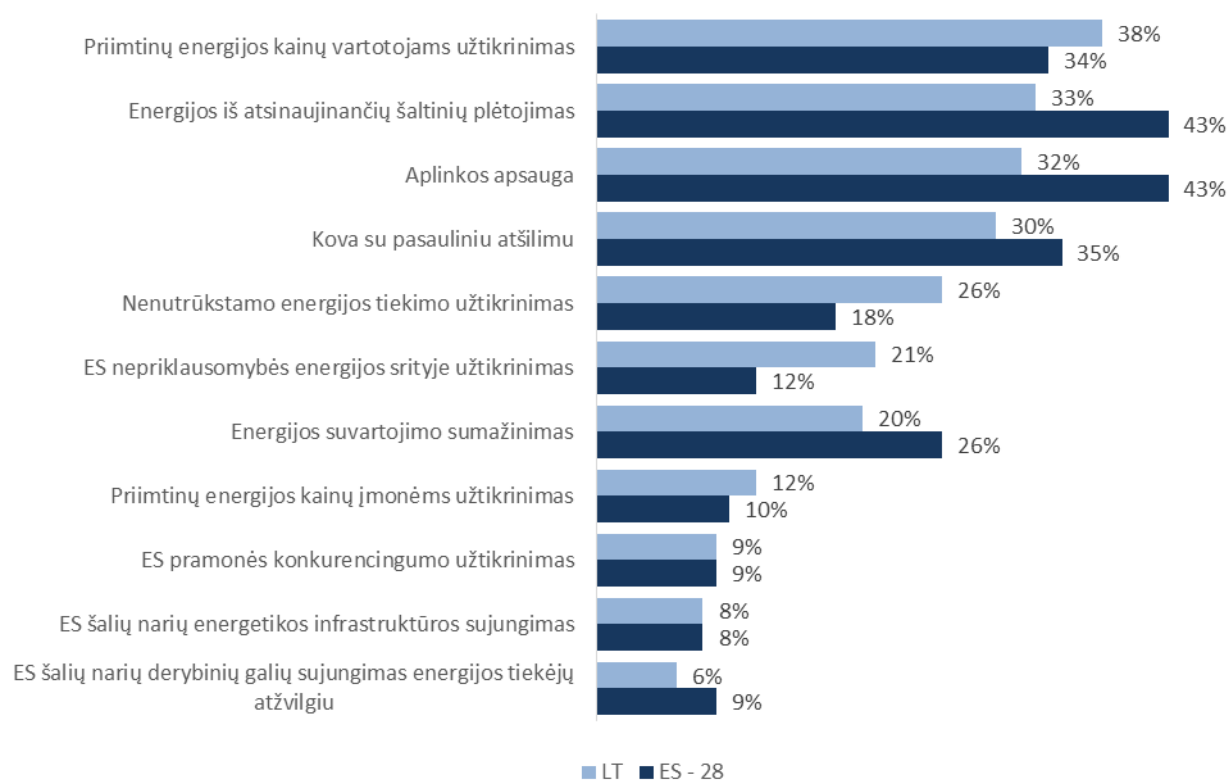
KLAUSIMAS: Prašome pasakyti, kokį jausmą Jums sukelia kiekvienas iš šių teiginių – teigiamą ar neigiamą?

86 proc. Europos Sąjungos piliečių pritaria, kad reikėtų imtis papildomų priemonių kovojant su nelegalia žmonių imigracija iš ne ES šalių. Ketvirtadalis jų mano, kad tai turėtų daryti kiekvienos šalies vyriausybė, o likusieji mano, kad tai turėtų daryti arba Europos Sąjunga viena, arba Europos Sąjunga kartu su valstybių narių vyriausybėmis.

5 ES energetikos politikos prioritetai

Šiame Eurobarometro tyrime respondentai buvo prašomi išskirti po 3 Europos Sąjungos energetikos politikos prioritetus. **Lietuvos piliečiai aiškiai išskyrė 4 prioritetus: vartotojams priimtinas energijos kainas, energijos iš atsinaujinančių šaltinių plėtra, aplinkos apsauga ir kova su klimato atšilimu.** Visi šie prioritetai sulaukė daugiau nei 30 proc. respondentų balsų. Tie patys keturi prioritetai sulaukė daugiausiai pritarimo ir visos ES mastu, tik jų eiliškumas buvo kitos. Visoje ES labiausiai buvo minimi atsinaujinantys energijos šaltiniai ir aplinkos apsauga. Lietuvos piliečiai palyginti su visos ES piliečiais taip pat labiau akcentavo nenutrūkstamą energijos tiekimą ir ES nepriklausomybės energetikos srityje užtikrinimą.

Diagrama Nr. 9. ES energetikos politikos prioritetų vertinimas

Palyginti su prieš dvejus metus gautais apklausos rezultatais Lietuvoje keletu p.p. sumažėjo akcentuojančių kainų priimtinumą vartotojams ir padaugėjo tokių, kurie prioritetais laiko energiją gaunamą iš atsinaujinančių šaltinių ir aplinkos apsaugą. Šiuo požiūriu, Lietuvos piliečiai artėja prie vidutinio europiečio.